

**PROGRAM ORIENTUES PËR PROVIMIN
E MATURËS SHETËRORE PROFESIONALE 2015**

TEORIA PROFESIONALE E INTEGRUAR:

**PROFILI MËSIMOR “ELEKTRONIKË NË TEKNOLOGJINË E
AUTOMATIZIMIT (pilot - PEM)”**

(DREJTIMI MËSIMOR “TIK {pilot - PEM}”)

Janar, 2015

1. Udhëzime të përgjithshme

Ky program orientues ndihmon në përgatitjen e nxënësve të profilit “**Elektronikë në teknologjinë e automatizimit (pilot-PEM)**”, me strukturë 2+2, për provimin me zgjedhje të detyruar “Teori profesionale e integruar” të Maturës Shtetërore Profesionale 2015. Ai synon orientimin e përgatitjes së nxënësve nëpërmjet përqendrimit në njohuritë dhe aftësitë më të rëndësishme të lëndëve teorike profesionale. Njëherazi, ndihmon edhe në verifikimin paraprak të përgatitjes përfundimtare të nxënësve sepse mundëson zhvillimin e testeve përmbledhëse. Programi orientues për provimin e “Teorisë profesionale të integruar” bazohet në:

- programin orientues për Provimet Përfundimtare në drejtimin “TIK (pilot)”, Niveli I;
- programet e lëndëve teorike profesionale të profilit “Elektronikë në teknologjinë e automatizimit (pilot-PEM)”, Niveli III (klasa e 12-të dhe 13-të);
- Udhëzimin e përbashkët të MAS dhe MMSR nr. 2, datë 06.02.2015 “Për zhvillimin e provimeve të Maturës Shtetërore Profesionale 2015 në Republikën e Shqipërisë”
- Rregulloren e Maturës Shtetërore 2015 në Republikën e Shqipërisë, miratuar me Urdhërin e Ministrit nr. 61, datë 10.02.2015.

Në të përfshihen njohuritë dhe aftësitë më të rëndësishme të këtyre programeve dhe që janë në themel të formimit teorik profesional të nxënësit.

2. Udhëzime për zbatimin e programit

Ky program duhet shqyrtuar me kujdes sepse evidenton dhe përforcon njohuritë teorike, por dhe aftësitë e nxënësve për aplikimin e njohurive në situata të njohura e të reja, analizën dhe vlerësimin e këtyre situatave. Specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit të kësaj lënde, nuk duhet të përfshijnë për vlerësim tema mësimore që nuk janë parashikuar në këtë program. Përgatitja e nxënësve për provim të bëhet në mënyrë të vazhdueshme dhe duke përdorur një larmi metodash dhe mjetesh.

Gjatë punës për përgatitjen e nxënësve për provimin me zgjedhje të detyruar “Teori profesionale e integruar” të Maturës Shtetërore Profesionale, është e rëndësishme që herë pas here mësuesi të zhvillojë teste të nxënësve të tij, me teste që mund t’i hartojë vetë duke u bazuar në modelet e mëparshme të testeve të Maturës Shtetërore për teorinë profesionale.

Testi për profilin mësimor “**Elektronikë në teknologjinë e automatizimit (pilot-PEM)**” do të ndërtohet në mënyrë të tillë ku të jenë të përfshira të tri nivelet e vështirësisë: niveli bazë, niveli mesatar dhe niveli i lartë. Njëkohësisht, edhe shpërndarja e pikëve në test do të jetë në varësi të përqindjeve që zë çdo nivel. Gjatë hartimit të njësive të testit

duhet të mbahen parasysh synimet e përgjithshme, në skeletkurrikulat përkatëse, të temave të përzgjedhura në këtë program.

Nxënësit duhet të kenë parasysh se lënda, e cila ka peshën më të madhe në këtë program orientues të Maturës Shtetërore Profesionale, në test do të përfaqësohet nga një numër më i madh pyetjesh.

3. Lëndët dhe temat përkatëse

Në programin orientues të provimit të **“Teorisë profesionale të integruar”** në kuadrin e provimit me zgjedhje të detyruar **“Teori profesionale e integruar”**, të Maturës Shtetërore Profesionale, për profilin mësimor **“Elektronikë në teknologjinë e automatizimit (pilot-PEM)”**, do të përfshihen programet e lëndëve profesionale të mëposhtme:

1. Bazat e elektroteknikës, kl. 10 dhe kl. 11.
2. Bazat e kompjuterit, kl. 10.
3. Bazat e elektronikës, kl. 11.
4. Sistemet e shfrytëzimit dhe programet aplikative, kl. 11.
5. Elektronikë digjitale, kl.11.
6. Bazat e sipërmarrjes, kl. 12 dhe kl. 13.
7. Automatizim dhe teknologji, kl.12.
8. Instrumentimi i proceseve industriale, kl.12.
9. Elektronikë industriale, kl.12 dhe kl. 13.
10. Makina dhe transmisele elektrike, kl. 12 dhe kl.13.
11. Sisteme të kompjuterizuara, kl.13.
12. Kontrolli logjik i programuar (PLC), kl.13.
13. Mjedisi dhe zhvillimi i qëndrueshëm, kl.13.

Tabela 1: Lëndët dhe peshat përkatëse në programin orientues

Nr	Lënda	Vëllimi i orëve për çdo lëndë	Peshat në %
1	Bazat e elektroteknikës	22	8
2	Bazat e kompjuterit	24	8
3	Bazat e elektronikës	37	14
4	Sistemet e shfrytëzimit dhe programet aplikative	42	13
5	Elektronikë digjitale	39	13
6	Bazat e sipërmarrjes	19	7

7	Automatizim dhe teknologji	17	6
8	Instrumentimi i proceseve industriale	16	6
9	Elektronikë industriale	29	10
10	Makina dhe transmisele elektrike	10	3
11	Sisteme të kompjuterizuara	5	2
12	Kontrolli logjik i programuar (PLC)	15	5
13	Mjedisi dhe zhvillimi i qëndrueshëm	14	5
	TOTALI	289	100%

Temat sipas lëndëve janë:

- a) **“Bazat e elektroteknikës”**, kl. 10 dhe kl. 11: **(22 orë)**
- Madhësitë elektrike bazë dhe lidhja midis tyre (ligji i Ohm-it) 7 orë
  - Qarku në seri me rezistenca dhe ligji i II i Kirkofit 6 orë
  - Qarku në paralel me rezistenca dhe ligji I i Kirkofit 6 orë
  - Pajisjet mbrojtëse elektrike 3 orë
- b) **“Bazat e kompjuterit”**, kl. 10: **(24 orë)**
- Ndërtimi dhe parimet bazë të punës së një kompjuteri (*Hardware – Software*) 6 orë
  - Njësia qendrore dhe pjesët përbërëse 4 orë
  - *Motherboard*-et, ndërtimi, funksioni dhe llojet 5 orë
  - Periferikët (pajisjet hyrëse dhe dalëse të informacionit) 2 orë
  - Pajisjet e ruajtjes së informacionit (*Hard Disc*-et, *DVD/CD*-të, *USB*-të, *Flash drive*-t, disqet e ngurtë, optike dhe me shirit magnetik, disketat, etj.) 4 orë
  - *Hard Disc*-u, ndërtimi dhe llojet 3 orë
- c) **“Bazat e elektronikës”**, kl. 11: **(37 orë)**
- Materialet gjysëmpërcjellës, tipet dhe përdorimet e tyre 4 orë
  - Diodat gjysëmpërcjellëse, llojet, përdorimi dhe karakteristikat 4 orë
  - Tranzistorët, llojet, përdorimi dhe karakteristikat 6 orë
  - Përforcuesit dhe parametrat e tyre 3 orë
  - Përforcuesit e rrymës së vazhduar 3 orë
  - Përforcuesit e fuqisë 3 orë
  - Qarqet e integruara 4 orë
  - Burimet e fuqisë 5 orë
  - Oshilatorët 5 orë
- d) **“Sistemet e shfrytëzimit dhe programet aplikative”**, kl. 11: **(42 orë)**
- Hartimi, funksionet dhe llojet e programeve të kompjuterit 1 orë

- Programet e sistemit dhe programet aplikativë, dallimet midis tyre 2 orë
  - Sistemet e shfrytëzimit që njihen sot, historia e tyre. Dallimet dhe funksionet e tyre 2 orë
  - Ndërfaqësitë e sistemeve të shfrytëzimit, dallimi midis tyre 1 orë
  - *Desktop*-i i *Windows*-it. Elementët kryesorë, funksionet e ikonave 2 orë
  - Komandat e menusë së shkurtër. Llojet e komandave. Puna me dritaret 2 orë
  - Sistemet *Linux*-*Unix* dhe ndërtimi i tyre 2 orë
  - Puna me sistemin e skedarëve; administrimi i dosjeve dhe skedarëve 2 orë
  - Përdorimi i komandave bazë në *Linux* dhe *DOS* 3 orë
  - Përdorimi i editorëve (në *Linux*) 2 orë
  - Administrimi i hardiskut (particionimi dhe sistemimi i skedarëve) 2 orë
  - Administrimi i përdoruesve lokalë 3 orë
  - Proceset, hierarkitë dhe numrat e tyre 3 orë
  - Sigurimi i të dhënave kritike 3 orë
  - Lundrimi në *Internet*, motorët e kërkimit. Faqet *Yahoo*, *Google*, etj. 2 orë
  - Teknikat e kërkimit në *Search engine* dhe sintaksat e tyre 2 orë
  - Shembuj të kërkimit të faqeve që kanë të bëjnë me kompjuterat. Njohja me kompanitë më të fuqishme në këtë fushë 2 orë
  - Shkarkimi i materialeve nga *Internet*-i (shembuj) 2 orë
  - Kërkime dhe nxjerrje informacioni në *Internet*, për lloje të ndryshëm kompjuterash, me parametrat përkatës 2 orë
  - Kërkime dhe nxjerrje informacioni në *Internet*, për lloje të ndryshëm periferikësh (monitorë, printera, kamera, skanera, etj.) me parametrat përkatës 2 orë
- e) **“Elektronikë digjitale”, kl.11: (39 orë)**
- Sistemet numerike: dhjetor, binar, oktal, heksadecimal 2 orë
  - Konvertimet midis sistemeve të ndryshme numerike 3 orë
  - Veprime aritmetike me sistemet numerike 3 orë
  - Kodet BCD, Gray, ASCII dhe kodet për detektimin e gabimeve 3 orë
  - Njohuri për funksionet logjike 2 orë
  - Nivelet logjike dhe gjendjet logjike 4 orë
  - Portat logjike (AND / OR / XOR) dhe tabelat e vërtetësisë së tyre 3 orë
  - Teorema e DeMorgan, portat NAND dhe NOR dhe implementimi i tyre 3 orë
  - Hartat Karnaugh dhe thjeshtimi (reduktimi) i skemave të qarqeve 5 orë
  - Realizimi teknik i qarqeve digjitale, dioda logjike, transistorët logjike, qarqet e integruar, familjet TTL, MOS, ECL 6 orë
  - Simbolet në teknologjinë digjitale 5 orë
- f) **“Bazat e sipërmarrjes”, kl. 12 dhe kl.13: (19 orë)**
- Tregu dhe sjellja konsumatore 5 orë
  - Legjislacioni i punës 5 orë
  - Menaxhimi i informacionit 4 orë

- Menaxhimi i marketingut 5 orë
- g) **“Automatizim dhe teknologji”**, kl.12: (17 orë)
- Dinamika dhe statika e elementeve. Karakteristikat dhe interpretimi i tyre.
Matje dhe rregjistrime: 8 orë
    - Dhënësit
    - Shndërruesit
    - Matësit
    - Alarmi
    - Sinjalizuesit
    - Përpunuesit
  - Sistemet e kontrollit analog, problemet, klasifikime. Ligji i rregullimit dhe rregullatori *PID*. Elementet, sinjalet. Tipet *P, I, D, PI, PD* dhe *PID*. 3 orë
  - Rregullatorët *PID* elektronikë. Rregullatorët *PID* pneumatikë. Rregullatorët *PID* hidraulikë 6 orë
- h) **“Instrumentimi i proceseve industriale”**, kl.12: (16 orë)
- Dhënësar rezistive, parimi, ndërtimi 5 orë
  - Termoçiftet , parimi, ndërtimi 6 orë
  - Sensorët optikë, parimi, ndërtimi 5 orë
- i) **“Elektronikë industriale”**, kl.12 dhe kl. 13: (29 orë)
- Dioda e fuqisë dhe diaku, skemat me diak dhe dioda 2 orë
  - Tiristori i fuqisë, skemat e komandimit 2 orë
  - Tranzistori IGBT, skemat e komandimit 2 orë
  - Çelësat e tensionit alternative 2 orë
  - Radrizatorët monofazë të pakomanduar 2 orë
  - Konvertorët e rrymës së vazhduar (konvertorët rritës të tensionit) 3 orë
  - Konvertorët e rrymës së vazhduar (konvertorët zbritës të tensionit) 3 orë
  - Invertorët e rrymës (monofazë) 3 orë
  - Invertorët e tensionit (monofazë) 3 orë
  - Konvertorët statikë me rregullator tensioni në lak të hapur 2 orë
  - Konvertorët statike me rregullator rryme në lak të hapur 2 orë
  - Elemente të llogaritjes së transformatorëve 3 orë
- j) **“Makina dhe transmisione elektrike”**, kl. 12 dhe kl.13: (10 orë)
- Lëshimi dhe rregullimi i shpejtësisë për motorët e rrymës së vazhduar 5 orë
  - Lëshimi i motorëve asinkronë, rregullimi i shpejtësisë 5 orë
- k) **“Sisteme të kompjuterizuara”**, kl.13: (5 orë)
- Përpunimi i sinjaleve, kampionimi, kodimi 2 orë
  - Qarqet dixhitalizuese të sinjaleve *A/D* dhe *D/A* 1 orë

• Skema bazë e kontrollit dixhital	2 orë
l) “Kontrolli logjik i programuar (PLC)” , kl.13:	(15 orë)
• Logjika e punës dhe transferimi i të dhënave të <i>PLC</i>	4 orë
• Modulet e <i>PLC</i>	2 orë
• Funkcionet bazë të <i>PLC</i>	9 orë
m) “Mjedisi dhe zhvillimi i qëndrueshëm” , kl.13:	(14 orë)
• Burimet kryesore të mjedisit dhe degradimi mjedisor	3 orë
• Ndikimi i veprimtarisë së njeriut në mjedis	3 orë
• Zhvillimet demografike dhe mjedisi	4 orë
• Shoqëria e konsumit dhe mbetjet	4 orë